

PM 2011:101 RI (Dnr 001-741/2011)

Skadestånd och Europakonventionen (SOU 2010:87)

Remiss från Justitiedepartementet

Remisstid 27 juni 2011

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som svar på remissen ”Skadestånd och Europakonventionen” (SOU 2010:87) hänvisas till vad som sägs i denna promemoria.
2. Beslutet i ärendet justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

Justitiedepartementet har remitterat betänkandet ”Skadestånd och Europakonventionen” (SOU 2010:87) för yttrade. I betänkandet redovisar utredningen sitt uppdrag att föreslå en lagreglering i de fall där det enligt den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) krävs att skadestånd ska kunna lämnas till den som har drabbats av en konventionsöverträdelse. Utredningen föreslår bl.a. att en särskild regel bör införas i skadeståndslagen i anslutning till bestämmelsen om fel och försummelse vid myndighetsutövning. Den nya regeln ska ge möjlighet för enskilda fysiska och juridiska personer att få skadestånd av staten eller en kommun vid överträdelser av Europakonventionen. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2012.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret har inget att erinra mot utredningens förslag.

Mina synpunkter

För Stockholms stad är betänkandet väsentligt beträffande förslaget om införande av rätt till ersättning för vissa ideella skador som kan uppstå vid åsidosättande av Europakonventionen. Vidare föreslås att kommuner kan åläggas att betala skadestånd vid överträdelse av Europakonventionen i verksamhet som denna svarar för i den grad det behövs för att Sverige ska uppfylla sina skyldigheter enligt konventionen. Jag anser att införandet av en sådan reglering i skadeståndslagen förtydligar rättsläget för såväl enskilda som för kommunen. Som det poängteras i utredningen omfattar den föreslagna regeln i princip det ansvar kommunerna redan har. Jag instämmer i stadsledningskontorets synpunkter.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som svar på remissen ”Skadestånd och Europakonventionen” (SOU 2010:87) hänvisas till vad som sägs i denna promemoria.
2. Beslutet i ärendet justeras omedelbart.

Stockholm den 1 juni 2011

STEN NORDIN

Bilaga

Skadestånd och Europakonventionen (SOU 2010:87), sammanfattning

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

ÄRENDET

Utredningen har haft i uppdrag att föreslå en lagreglering av de fall där det enligt Europakonventionen krävs att skadestånd ska kunna lämnas till den som drabbats av en konventionsöverträdelse.

Utredningen har gjort en genomgång av gällande svensk lagstiftning rörande skadeståndsansvar utanför kontraktsförhållanden, framför allt regleringen av det allmännas ansvar. Vidare har utredningen redogjort för Europakonventionen och praxis från Europadomstolen för mänskliga rättigheter (Europadomstolen) främst rörande rätten till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 13. Härtill har utredningen gjort en genomgång av rättsläget i ett antal andra konventionsstater.

Utredningen konstaterar att Sverige som konventionsstat är skyldig att garantera de mänskliga rättigheter som omfattas av Europakonventionen och att tillhandahålla rättsmedel för prövning av eventuella kränkningar av dessa rättigheter. Högsta domstolen har dock i flera avgöranden konstaterat att reglerna om statens ansvar i skadeståndslagen innebär att Sverige inte fullt ut uppfyller sina åtaganden enligt Europakonventionen.

Särskilt möjligheterna att få ersättning för ideell skada är begränsade i skadeståndslagen. Sådant skadestånd kan bara utgå under vissa förutsättningar, såsom vid kränkning på grund av brott. I praxis från senare år har emellertid bekräftats att skadeståndsansvar för staten för bl.a. ideell skada kan föreligga vid kränkningar av rättigheter enligt Europakonventionen, utan direkt stöd i skadeståndslagen. Även kommuner har ansetts kunna åläggas att betala skadestånd vid överträdelse av Europakonventionen i verksamhet som kommunen svarar för i den mån det behövs för att Sverige ska uppfylla sina förpliktelser enligt konventionen.

En av utredningens slutsatser är att även om rätten till ersättning för ideell skada vid konventionsöverträdelser har utvidgats genom rättspraxis från senare tid (och därmed är en del av gällande rätt), finns det behov av att klargöra rättsläget rörande reparativa rättsmedel vid sådana överträdelser.

Utredningen föreslår att en särskild regel bör införas i skadeståndslagen i anslutning till bestämmelsen i 3 kap. 2 § om fel och försummelse vid myndighetsutövning. Den nya regeln ska ge möjlighet för enskilda fysiska och juridiska personer att få skadestånd av staten eller en kommun vid överträdelser av Europakonventionen. För att ersättning ska utgå krävs att det är nödvändigt att överträdelsen gottgörs genom skadestånd. Ersättning ska omfatta dels de befintliga skadetyperna i skadeståndslagen – dvs. personskada, sakskada, ren förmögenhetsskada och kränkning på grund av brott – dels vissa ideella skador som kan uppstå vid åsidosättande av Europakonventionen, s.k. annan skada. Det bör även införas en särskild regel om beräkning av den ersättning som kan utgå. Utgångspunkten bör vara att den ersättning som döms ut ska förhålla sig till, och inte överstiga, de nivåer som gäller för kränkningers ersättningar vid brott.

I utredningen påpekas, för vad som är relevant för kommunerna, bl.a. att den föreslagna regeln i princip omfattar det ansvar kommunerna redan har enligt 3 kap. 2 § skadeståndslagen. Skillnaden består i att ansvarsgrunden hänvisar till Europakonventionen och att skadeståndsskyldigheten kan omfatta även ideell skada utan samband med personskada eller kränkning på grund av brott.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 19 april 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

För kommunens del är betänkandet relevant beträffande förslaget om införande av rätt till ersättning för vissa ideella skador som kan uppstå vid åsidosättande av Europakonventionen. I praxis har fastslagits att staten i den mån Sverige har en förpliktelse att gottgöra överträdelser av konventionen genom en rätt till skadestånd och denna förpliktelse inte kan uppfyllas genom en tillämpning av nationell skadeståndsrätt, får förpliktelsen uppfyllas genom att skadestånd döms ut utan särskilt lagstöd att nämnda ansvar föreligger för staten. Vidare att även kommunerna kan åläggas att betala skadestånd vid överträdelse av Europakonventionen i verksamhet som kommunen svarar för i den mån det behövs för att Sverige ska uppfylla sina förpliktelser enligt konventionen. Förslaget syftar således till att åstadkomma en lagreglering av sådan skada som redan kan ersättas med tillämpning av Europakonventionen. Det är enligt stadsledningskontoret till fördel att införa en sådan reglering i skadeståndslagen då det klagör rättsläget för såväl enskilda som för kommunen.

Stadsledningskontoret har mot bakgrund av det nämnda inget att erinra mot utredningens förslag.